

UZASADNIENIE

Zaskarżonym pkt 1 postanowienia z dnia 12 czerwca 2014 r. Sąd Rejonowy dla Łodzi Śródmieścia Łodzi XI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w sprawie z powództwa M. O. (1) przeciwko I. R. (1) o ustalenie istnienia stosunku pracy i o wynagrodzenie zasądził od powoda na rzecz pozwanej kwotę 1877,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu swego stanowiska podniósł, iż powód (reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika), po przeprowadzeniu kilku posiedzeń wyjaśniających, na które się nie stawiał nie przedstawiając zwolnienia od lekarza sądowego, cofnął pozew i domagał się wyłącznie zwolnienia od obowiązku ponoszenia kosztów sądowych. Nie wskazał przy tym żadnych okoliczności uzasadniających takie stanowisko. Sąd I instancji podkreślił, że analiza materiału zgromadzonego w innej sprawie (sygn akt XIP 694/13), w tym zeznań M. O. jako świadka, prowadziła do wniosku, że także w w/w postępowaniu powód nie powołał takich okoliczności, które uzasadniałyby jego zachowanie w postępowaniu wywołanym wniesieniem jego własnego powództwa. Nie podano tam okoliczności, które uzasadniałyby nie obciążanie powoda kosztami procesu w sprawie niniejszej, z której zrezygnował bez zrzeczenia się roszczenia i bez podania przyczyn /reprezentowany przez profesjonalistę, co skutkowało uznaniem cofnięcia pozwu za dopuszczalne i nie naruszające praw powoda/.

W związku z powyższym Sąd uznał, iż decyzja o cofnięciu pozwu powzięta została w sposób świadomy, a powodowi znane były konsekwencje tejże czynności prawnej. Stanowisko powoda skutkowało umorzeniem postępowania w sprawie, którego zasadności pozwana nie kwestionowała.

Ostatecznie więc Sąd doszedł do przekonania, iż pozwana winna być traktowana jako wygrywająca proces, dlatego należał się jej zwrot kosztów procesu na wniosek, który wpłynął w terminie przewidzianym w artyku 203 § 2 kpc. Przy czym koszty zastępstwa procesowego, w sprawie wyniosły 1877 zł /1800 zł minimalna stawka w związku z roszczeniem majątkowym, 60 zł stawka podstawowa w związku z roszczeniem niemajątkowym, oraz kwota 17 zł tytułem opłaty od udzielonego pełnomocnictwa –par.2-4, par. 6 pkt.5, par.11 ust.1, pkt.2 i 3 rozporządzenia MS z 28.09.'02r w sprawie opłat za czynności radców prawnych /.../-Dz.U.2013r, 490 j.t./.

Zażalenie na powyższe rozstrzygnięcie wniósł pełnomocnik powoda.

Zaskarżonemu postanowieniu zarzucił naruszenie przepisów postępowania, tj.: art. 233 § 1 kpc w zw. z art. 228 § 2 kpc poprzez błędną ocenę okoliczności znanych Sądowi urzędowo, stanowiących szczególnie uzasadniony wypadek w rozumieniu art. 102 kpc, a w konsekwencji zasądzenie od M. O. (1) na rzecz I. R. (1) zwrotu kosztów zastępstwa procesowego wbrew zasadom słuszności.

W uzasadnieniu swego stanowiska podniósł, iż w sprawie XI P 694/13 w dniu 19 marca 2014 r. M. O. (1) jako świadek złożył zeznania, w których wskazał, iż miały miejsce rozmowy z pozwaną o charakterze gróźb, które można by odebrać jako szantaż. Następnie z uwagi na obawę o możliwość pociągnięcia go do odpowiedzialności karnej oraz szkodę grożącą jemu oraz osobom mu bliskim ze strony I. R. (2), odmówił pełniejszej wypowiedzi w tym przedmiocie. Z tych samych względów cofnął pozew w niniejszym postępowaniu.

Skarżący podniósł, iż występujący po stronie powodowej stan obawy i zagrożenia o bezpieczeństwo własne jak i osób najbliższych, oraz obawy przed możliwą grożącą jej odpowiedzialnością karną stanowiący przyczynę cofnięcia pozwu, z całą pewnością jako sytuacja życiowa strony stanowi wypadek szczególnie uzasadniony w rozumieniu art. 102 kpc. W związku z tym Sąd meriti znający powyższe okoliczności z urzędu winien był skorzystać z wyjątkowych uprawnień przewidzianych przez ustawodawcę i odstąpić od obciążania powoda kosztami procesu na zasadach słuszności.

Ponadto skarżący wskazał, iż wysokość kosztów zastępstwa procesowego choć mieszcząca się w granicach wyznaczonych przez przepisy odpowiedniego rozporządzenia nie odpowiadała stopniowi zawichości sprawy, a

zwłaszcza nakładowi pracy pełnomocnika – co stanowi jeden z wypadków szczególnie uzasadnionych, o których owa w art. 102 kpc (wyrok SN z 21 .05.1999, I PKN 59/99 L. (...)). W niniejszej sprawie miały miejsce wyłącznie czynności wyjaśniające, a samo cofnięcie pozwu nastąpiło jeszcze przed wdaniem się w spór co do istoty sprawy. Wobec tego zasądzenie kwoty 1877 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego nie odpowiadało ani zawilości sprawy, ani też nakładowi pracy pełnomocnika.

Z uwagi na powyższe skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego punktu postanowienia poprzez nieobciążanie powoda kosztami zastępstwa procesowego.

W odpowiedzi na powyższe pełnomocnik pozwanej wniósł o oddalenie zażalenia w całości jako bezzasadnego, nadto o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył co następuje:

Zażalenie nie zasługuje na uwzględnienie.

W postępowaniu procesowym sąd orzeka o zwrocie kosztów w każdym orzeczeniu kończącym sprawę według jednej z następujących zasad: odpowiedzialności za wynik procesu, stosunkowego rozdzielania kosztów, wzajemnego zniesienia kosztów, słuszności i zawinienia.

Art. 98 § 1 k.p.c. stanowi, iż strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). Do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez radcę prawnego zalicza się wynagrodzenie, jednak nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach i wydatki jednego adwokata (radcy prawnego), koszty sądowe oraz koszty nakazanego przez sąd osobistego stawiennictwa strony (art. 98 § 3 k.p.c.).

W wypadku umorzenia postępowania ustalenie strony wygrywającej i przegrywającej uzależnione jest od przyczyny, która spowodowała potrzebę wydania tego rodzaju postanowienia. Według stanowiska doktryny, umorzenie postępowania stawia stronę powodową w roli strony przegrywającej spór, jeśli cofnęła pozew, zrzekając się niezaspokojonego roszczenia, albo jeśli cofnięcie pozwu nastąpiło wskutek niewywołanej przez strony zmiany stanu faktycznego, która doprowadziła do bezprzedmiotowości roszczenia. (Zob. orzeczenie SN z dnia 5 grudnia 1947 r., C III 341/47, PiP 1949, z. 1, s. 145).

Zgodnie z art. 102 k.p.c. w wypadkach szczególnie uzasadnionych Sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej kosztami w ogóle.

Warto podkreślić, że wskazany przepis daje sądom swobodę przy rozstrzygnięciu o zwrocie kosztów procesu, gdy stosowanie zasady wyrażonej w art. 98 k.p.c. (odpowiedzialności za wynik procesu) nie można by pogodzić z zasadą słuszności. W utrwalonym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, iż zastosowanie art. 102 kpc powinno być oceniane w całokształcie okoliczności, które uzasadniałyby odstępstwo od podstawowych zasad decydujących o rozstrzygnięciu w przedmiocie kosztów procesu. Do kręgu tych okoliczności należy zaliczyć zarówno fakty związane z samym przebiegiem procesu, jak i fakty leżące na zewnątrz procesu, zwłaszcza dotyczące stanu majątkowego (sytuacji życiowej). Okoliczności te powinny być oceniane przede wszystkim z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego (zob. post. SN z 14.1.1974 r., II CZ 223/73, niepubl.).

Zaznaczyć także należy, iż urzeczywistniający zasadę słuszności art. 102 k.p.c. stanowi wyjątek od zasady odpowiedzialności za wynik sporu, a zatem nie podlega wykładni rozszerzającej i związany jest z obowiązkiem strony podania okoliczności zezwalających na przyjęcie, że zachodzi wypadek szczególnie uzasadniony. Wobec tego Sąd, kierując się zasadą kontradyktoryjności procesu, nie powinien działać z urzędu w sytuacji, gdy strona reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika nie wykazuje istnienia przesłanek do zastosowania art. 102 k.p.c. (postanow. SN 07-12-2011 II PZ 34/11 LEX nr 1130377). Przyjmuje się co prawda, że może wystąpić jakiś nadzwyczajny przypadek, gdy z uwagi na oczywistą nieporadność strony, brak pełnomocnika, wyjątkowo ciężką sytuację materialną i życiową,

sąd może i powinien z urzędu skorzystać z prawa wskazanego w art. 102 kpc, ale nie dotyczy to niniejszego stanu faktycznego.

Obowiązek zwrotu kosztów może wyjątkowo nie obciążać strony cofającej pozew lecz stronę przeciwną, jeśli wystąpienie z pozwem było niezbędne do celowego dochodzenia praw lub celowej obrony, a ciężar dowodu wystąpienia tych okoliczności obciąża cofającego pozew (postanowienie SN z 10 lutego 2011 r. IV CZ 111/10 postanow. SN 07-03-2013 IV CZ 8/13).

Sąd wydając każdorazowo rozstrzygnięcie o kosztach procesu, opierając się na zasadzie wyrażonej w art. 98 k.p.c., powinien mieć na uwadze, czy czynność, która spowodowała koszty była niezbędna do podjęcia obrony praw strony w ujęciu obiektywnym. (postanow. SN 12-01-2012 II CZ 141/11 LEX nr 1147756).

Na gruncie rozpoznawanego przypadku powód, reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika cofnął pozew, wnosząc o zwolnienie tylko i wyłącznie z ponoszenia kosztów sądowych.

Powód w ogóle nie uzasadnił swojego stanowiska, nie złożył także wniosku o nieobciążanie go kosztami procesu, nie wskazał też żadnych motywów, które przemawiałyby względnie za nieobciążaniem go kosztami procesu, w tym kosztami zastępstwa procesowego pozwanej, która w tym stanie rzeczy proces wygrała. Powód nie wykazał też, iż wystąpienie z pozwem, pomimo późniejszego jego cofnięcia, było niezbędne do celowego dochodzenia praw lub celowej obrony. Nie sposób więc było domniemywać tych okoliczności.

Ponadto należy mieć na względzie, iż Sąd Rejonowy szczegółowo przeanalizował materię sprawy, a nadto materiał sprawy XI P 694/13, w której M. O. (1) zeznawał jako świadek i nie dopatrył się żadnych okoliczności, które obiektywnie w świetle zasad współżycia społecznego, czy też zasad słuszności mogłyby przemawiać za nieobciążaniem powoda kosztami przegranego procesu. Powołanie się zaś w zażaleniu na rzekomy szantaż powoda przez pozwaną, nadto występujący po stronie powodowej stan obawy i zagrożenia o bezpieczeństwo własne, jak i osób najbliższych, oraz obawy przed możliwą grożącą jej odpowiedzialnością karną stanowiący przyczynę cofnięcia pozwu, jest nie tylko spóźnione, ale również niezwykle enigmatyczne. Skarżący we wniesionym zażaleniu nawet nie uprawdopodobnia, że wskazane okoliczności istnieją, a nie są tylko subiektywnym odczuciem powoda. Fakt, iż powód zeznając jako świadek w innej sprawie wskazał, na rzekome groźby i szantaż, że strony pozwanej odmawiając jakichkolwiek wyjaśnień w tym zakresie, nie oznacza jeszcze, iż w istocie fakt ten miał miejsce, a obawy powoda mają jakiegokolwiek podstawy. W tym stanie rzeczy nie sposób uznać, iż w przedmiotowej sprawie zachodził wypadek szczególnie uzasadniony sytuacją życiową powoda i oczywiście niewłaściwym postępowaniem strony wygrywającej, która w ten sposób wygrała proces i koszty połączone z jego prowadzeniem, usprawiedliwiający zastosowanie art. 102 kpc.

W ocenie Sądu Okręgowego chybionym jest także twierdzenie zażalenia, że wysokość kosztów zastępstwa procesowego choć mieszcząca się w granicach wyznaczonych przez przepisy odpowiedniego rozporządzenia nie odpowiadała stopniowi zawłości sprawy a zwłaszcza nakładowi pracy pełnomocnika – co stanowi jeden z wypadków szczególnie uzasadnionych, o którym mowa w art. 102 kpc (wyrok SN z 21.05.1999, I PKN 59/99 L. (...)).

Odnosząc się do powyższego wskazać należy, iż pełnomocnik pozwanego pomimo, iż nie doszło do wdania się przez strony w spór co do istoty sprawy, sporządził merytoryczną odpowiedź na pozew powoda, zgłosił liczne wnioski dowodowe, przedstawił dokumentację na poparcie swojego stanowiska procesowego. Tym samym zmuszony został do podjęcia czynności zmierzających do faktycznej obrony praw pozwanej w procesie. Ponadto stawiał się przed Sądem Rejonowym celem uczestnictwa w posiedzeniach wyjaśniających, które tylko z uwagi na nieobecność powoda spowodowaną chorobą, która nie została usprawiedliwiona stosownym zwolnieniem od lekarza sądowego, były odraczane. Nie sposób więc uznać iż nakład pracy pełnomocnika pozwanej był symboliczny czy znikomy, a podejmowane przez niego czynności nie były istotne z punktu widzenia ochrony praw strony pozwanej.

Podkreślenia wymaga też, iż zwrot kosztów zastępstwa procesowego, orzekany zgodnie z ogólną zasadą odpowiedzialności za wynik postępowania (art. 98 k.p.c.), służy przede wszystkim ochronie interesów majątkowych drugiej strony przez zrekompensowanie wydatków poniesionych przez nią w celu ochrony swoich praw. W przypadku

zaś braku wykazania przesłanek z art. 102 kpc nie ma racjonalnych podstaw, by strona, na której rzecz zapadło rozstrzygnięcie, musiała samodzielnie pokryć koszty swojego udziału w sprawie. (postanow. SN 12-01-2012 I UZ 47/11 LEX nr 1215612). W tym stanie rzeczy nie sposób więc uznać, że stronie pozwanej, także z uwagi na nakład pracy jej pełnomocnika, nie należy się zwrot kosztów procesu, które w rzeczywistości podniosła.

Reasumując, żaden z zarzutów zażalenia nie okazał się uzasadniony.

Z tych też względów, Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. w związku z art. 397 § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

O zwrocie kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym orzeczono na podstawie art. 98 kpc oraz § 12 ust. 2 pkt 1 w zw. § 6 pkt 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U.2013, poz. 490 jt.).

Przewodnicząca: Sędziowie:

Z/ Odpis postanowienia wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikom stron.